

meer Indonesiërs zouden leden zijn van de Raad van Nederlands-Indië, naast de Nederlandse directeuren der departementen zouden er Indonesische onderdirecteuren zijn en naast de Volksraad zou er een door algemene en rechtstreekse verkiezingen gekozen Volkskamer komen. 'Volksraad en Volkskamer tezamen vormen', aldus het *Gapi*-memorandum, 'de Volksvertegenwoordiging, Regering en Volksvertegenwoordiging vormen tezamen het *self-government*. Het *self-government* regelt het landsbelang (begroting enz.)'. Tenslotte zouden dan het opperbestuur en het *self-government* tezamen de uitgewerkte constitutie van het met Nederland verbonden *Indonesia* moeten vaststellen en in de overgangstijd regelingen treffen op de gebieden van de buitenlandse betrekkingen en de defensie.

Kort en goed: dit was een in zijn strekking duidelijk, in zijn uitwerking gebrekkig schema om Nederlands-Indië binnen vijf jaar om te vormen tot een *dominion Indonesia* en dat *dominion* zou na een niet aangegeven termijn een in een statenbond met Nederland samengaand, onafhankelijk *Indonesia* worden.

Het memorandum waarin dit plan werd ontvouwd, werd op 21 januari '41 in een vergadering te 'Djakarta', waar alle in de federatie samengaande organisaties vertegenwoordigd waren, goedgekeurd en toen ondertekend door de vertegenwoordigers van de *PSII*, de *Parindra* en de *Gerindo* die tezamen het secretariaat van de *Gapi* vormden: Abikoeso, Raden Soekardjo Wirjopranoto (die Thamrins plaats had ingenomen) en Gani.¹ Abikoeso was woordvoerder toen een delegatie van de *Gapi* het memorandum op 14 februari aan de commissie-Visman aanbood – vervolgens ging de *Gapi* er nog toe over, het memorandum in vijftigduizend exemplaren te laten drukken; deze werden, voorzover bekend, slechts in Batavia verspreid. Vermelding verdient nog dat de *Gapi*-delegatie tijdens haar gesprek met de commissie-Visman zei dat zij niet volstrekt wilde vasthouden aan de termijn van vijf jaar die voor de vorming van het *dominion* was genoemd, dat zij het wenselijk achtte dat er in de naast de Volksraad optredende Volkskamer voldoende Nederlanders zouden komen en dat zij voor een onafhankelijk *Indonesia* aanvankelijk twee staatshoofden wenste: een Nederlander en een Indonesiër, beiden te benoemen door de Kroon – later zou er slechts één staatshoofd zijn: een Indonesiër, die zou worden gekozen; door wie en hoe, werd niet duidelijk gemaakt.

¹ Gani kwam kort nadien in opspraak toen hij de mededeling deed dat hij zijn studie voor arts (hij was al medisch doctorandus) afbrak om filmacteur te worden.